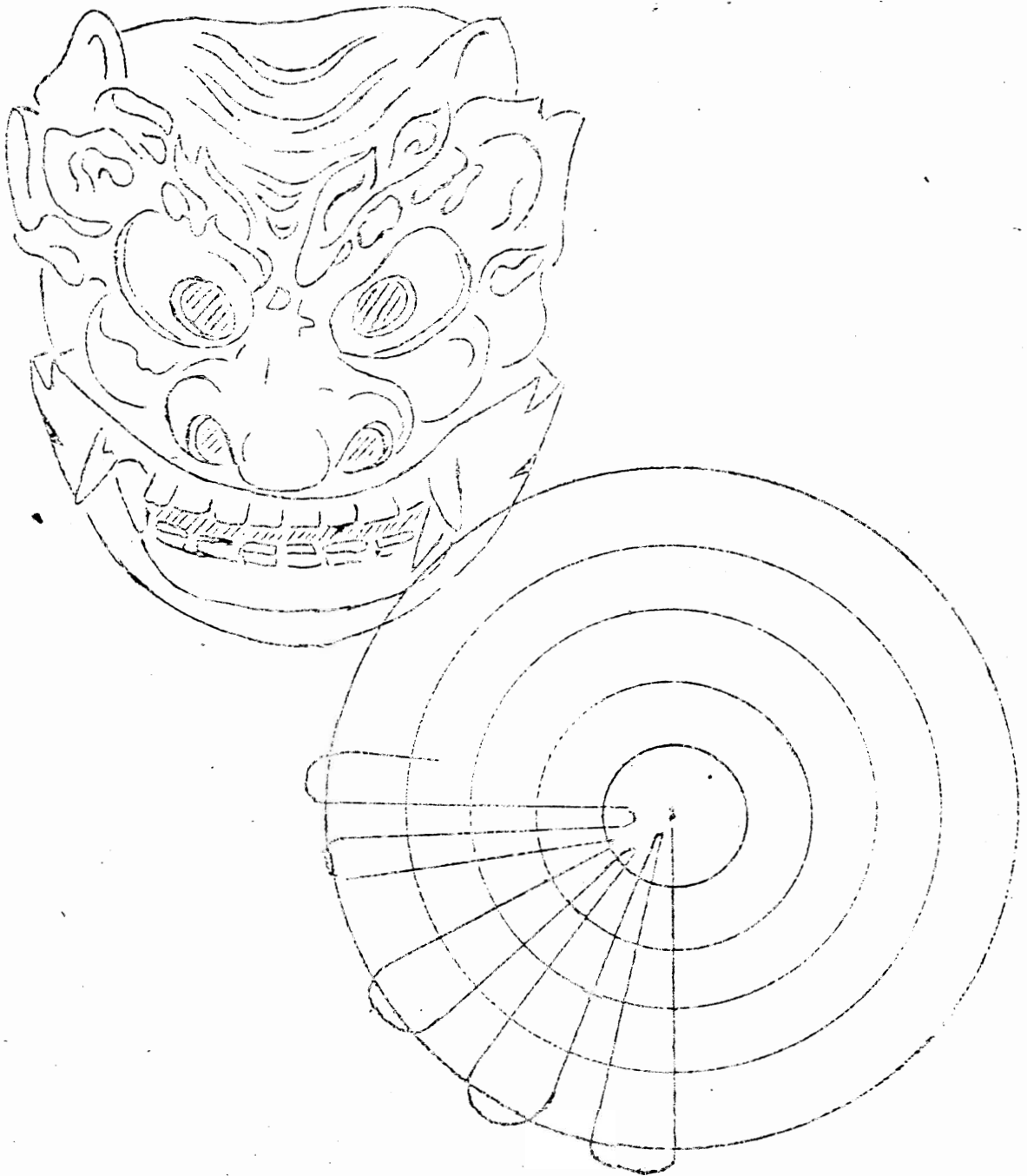

DE REALISATIE

VAN DE

WERKELUKHEID

40

orde der verdraagzamen

's-Gravenhage

46

DE REALISATIE VAN DE WERKELIJKHEID

Als je vroeger een schouwburg binnenkam, kon je op een brandscherm wel eens lezen: "De wereld is een schouwtonaal. Elk krijgt zijn rol en speelt zijn deel." En menigeen heeft zich verwonderd over de diepzinnigheid van de dichter. Maar als wij eerlijk willen zijn, dan wordt er niet alleen een rol gespeeld door mensen, ook de gebeurtenissen dragen maskers. Ja, zelfs de voorwerpen en de toestanden zijn niet geheel, zoals zij zich voordoen.

Wanneer je als mens in die werkelijkheid moet leven, dan is het voor u erg belangrijk, dat ge weet wat er achter zo'n masker schuil gaat. Het is begrijpelijk dat dan ook door vele eeuwen heen denkers en filosofen hebben getracht te vinden wat nu eigenlijk werkelijk is. Er zijn daarvoor vele definities gegeven, waarvan ik er een enkele wil citeren.

"Werkelijkheid is datgene, wat volkomen waar en in het moment van verschijning onveranderlijk voor ons waarneembaar wordt en voor ons in deze vorm te allen tijde hanteerbaar is."

U hoort het, het is een materialist die aan het woord is. Hij vraagt hanteerbaarheid. Toch vind ik deze definitie een van de beste.

Wij hebben niets aan een wereld vol lege stellingen. Wij kunnen ongetwijfeld alles geloven. Wij kunnen geloven, dat wij de wijsheid in pacht hebben; dat we schoner zijn dan Helena of Adonis zelve. Maar daarom is het nog niet waar.

We moeten een groot verschil maken tussen geloof en werkelijkheid. Het geloof kan alleen datgene omvatten, wat werkelijk en voor allen de kenbare werkelijkheid te boven gaat. Ik zeg dit reeds nu om te voorkomen dat we zo dadelijk geloofsvragen in het geding brengen. Als men zegt: "Er is een God," dan zal dit zeer waarschijnlijk een werkelijkheid zijn. Ik voor mij geloof er in. Maar het is geen deel van een kenbare werkelijkheid. U zult dus begrijpen dat ik dergelijke problemen buiten beschouwing moet laten.

Hoe realiseert ge u nu wat wáár is? In de eerste plaats: alles wat ge afzonderlijk beziet, geeft wel zijn eigen wezen of masker volkomen weer, maar het toont zich nooit in het totaal van zijn capaciteiten, in het totaal van de eigenschappen welke erin schuilen. Daarom is het nuttig, dat wij alle dingen in een zo groot mogelijk verband beschouwen. Dit geldt zowel voor zuiver stoffelijke waarden als voor meer abstracte waarden, die in de materiële wereld worden toegepast. Ik wil een paar voorbeelden geven om duidelijker te maken wat ik hiermede bedoel.

Eén wesp is een lastig insect, maar een heel nest wespen kan een moorddadig wapen van de natuur zijn. Ik kan uit het gedrag van één wesp niet oordelen over de gevaarlijkheid van meer wespen gezamenlijk. Uit het gedrag van meer wespen gezamenlijk echter kan ik wel degelijk opmaken, hoe elk zich afzonderlijk gedraagt en daarnaast besluiten, hoe de gemeenschap mij kan beïnvloeden.

Voor mensen geldt precies hetzelfde. Elke mens afzonderlijk heeft zijn eigen maskertje. Dat zij u graag gelaten. Maar hij heeft ook

zijn eigenschappen, zijn overtuiging en hij sluit zich over het algemeen aan bij gelijkgezinden. Daar komen dan plotseling dingen naar voren, die je voorzichtig zouden moeten maken. Ik zal u weer een voorbeeld geven.

In de tijd dat Hitler de macht overnam, was er plotseling sprake van de S.A. onder Röhm als een zeer belangrijke macht. Dit waren de mensen, zo zeide men, die het beste voor hadden met de mensheid en met Duitsland. Diezelfde mensen echter bleken in staat geweld te plegen: jodenvervolging, het vernietigen van de zo genaamde jüdische Geschäfte in Berlijn en verschillende andere grote steden; mishandelingen, die waren betrekkelijk klein. De mens nu, die zich liet verblinden door de associatie die men wilde geven: Hitler - S.A. - orde - grote schepen van K.D.F., zal nooit begrepen hebben wat er werkelijk in schuilde. Hij werd dus misleid. Maar door het zien van deze verschijnselen kon men zeggen, dat achter de orde en de discipline een zekere ferociteit schuil ging, die gevaarlijk kon worden.

Wanneer ge steeds probeert op deze manier een gemeenschap en niet de mensen afzonderlijk te zien, dan zult ge in staat zijn te begrijpen wat zij werkelijk betekenen. Men wordt zo gauw misleid door uiterlijkheden.

U zit met een heel prettige heer ergens op een terrasje aan de Midderrandee te praten. Een reuze prettige mens, zo zegt u, werkelijk een beschááfd mens. Tot u later een foto ziet en ontdekt, dat u hebt gesproken met de beul van Londen. Dan voelt u zich ineens griezelig en heeft u ineens van alles "toch wel aangevoeld." Dat is geen werkelijkheidszin.

De mens afzonderlijk kan een goed mens zijn, maar in verband met het systeem dat hij dient, is hij een anachronisme, een overblijfsel uit een tijd, die in het heden, in het huidige besef niet meer past.

Op deze manier moeten wij allereerst beginnen steeds het grote verband - zover voor ons zichtbaar - te ontleden. Daar komt nog iets bij: de verschijnselen afzonderlijk zijn vaak onbelangrijk. De mensen afzonderlijk zijn in hun handelingen dikwijls bedriegelijk. Een kleine beving, die misschien even een lamp wat doet slingeren en een schildertje wat scheef doet hangen, ach, die kun je wel afdoen met te zeggen: "Het is niets." Maar een reeks van deze bewegingen, die op den duur door het voortdurend schokken gebouwen doet instorten, die kun je niet negeren, die kun je niet wegpraten.

Eén mens, die huichelt, kan u bedriegen. Honderd mensen van dezelfde soort, die huichelen echter, geven in hun gezamenlijke handelingen, uiting aan datgene, wat zij trachten te verborgen. U vindt het misschien niet prettig, maar het is nuttig. Kijk naar het grote verband!

In de tweede plaats vinden wij bij het beschouwen van de werkelijkheid altijd weer die eigenaardige poppenkast, die vermomming, die alleen berust op een mentaal beeld. Men heeft zich nu eenmaal een voorstelling gemaakt van wat men móét zijn. En omdat men meent dat te móeten zijn, gedraagt men zich eigenlijk, alsof men het is. Wat meer is: ofschoon deze norm volledig uit de lucht is gegrepen, geen enkele werkelijke betekenis of samenhang met de werkelijkheid heeft, zal toch de gehele wereld trachten te doen alsof.

Wanneer wij ons door die uiterlijkheid laten misleiden, zullen wij in de eerste plaats een moeilijk leven hebben en in de tweede plaats voortdurend in strijd zijn met onszelf. In de derde plaats vaak belemmerd worden datgene te doen, wat goed is.

Ook hier moeten wij ons realiseren wat de werkelijkheid is, die erachter schuilt. Daartoe kunnen zeer veel voorbeelden worden aange-

haald. Maar laten we nu eens nemen de kwestie van eerlijkheid. We zijn allen zo eerlijk, weet u wel. De doorsnee-mens is alleen dan eerlijk, als hij a. een reden heeft om de gevolgen van oneerlijkheid te vrezen (dat kan dus ook een geloofskwestie zijn); b. als de oneerlijkheid meer moeite met zich brengt, dan ze voordeel oplevert; en in de derde plaats: als hij door eerlijk te zijn zichzelf een waardigheid kan aanmeten, die hij zonder dit nooit zou kunnen bezitten. Dat zijn drie grondslagen van eerlijkheid.

U denkt misschien; dat de mens werkelijk eerlijk is. Maar geloof me, dit is hij niet. In de praktijk is hij dit niet. Het is een kwestie van een droombeeld, dat men heeft geprojecteerd. Men heeft gesproken over eerlijkheid. Men heeft zich zolang op zijn eerlijkheid beroemd...tot iedereen eraan geloofde. En nu wil iedereen eraan geloven; iedereen blijft zich op die manier gedragen, tenzij er mogelijkheden zijn om het anders te doen. Ik wil niet zeggen, dat iedere mens zijn prijs heeft, in geld uitgedrukt. Er zijn mensen, die kun je tot een misdaad bewegen voor f. 100.--. Voor anderen is die prijs ettelijke miljoenen. Weer een ander zal haar alleen begaan, indien je hem de verzekering geeft dat hij de eeuwige zaligheid krijgt.

Ieder heeft zijn prijs. Besef dit wel. Laat u niet misleiden door de stelregels, die zo algemeen aanvaard worden, maar in de praktijk ofwel geheel andere motiveringen in zich dragen, dan wel niet worden beoefend. Er zijn natuurlijk ook van die uitspraken, die worden aangenomen en helemaal bedriegelijk zijn.

Elke burger wordt geacht de wet te kennen. Dat is onzin. Geen enkele burger is in staat zonder een studie van vele jaren de wet werkelijk te kennen. Wanneer een wetgever (het zal hier in Nederland misschien niet zo snel gebeuren, maar er zijn andere landen waar het wel is gebeurd) op een gegeven oogenblik de menigte wil misleiden, dan is het voor hem heel eenvoudig bepaalde wetten uit te vaardigen, die mooi klinken maar in samenwerking met andere wetten leiden tot een dictatuur, tot onmenselijkheid enz. Dit is misleiding. De werkelijkheid is dus in dit geval: geen enkele mens kan de wet kennen tenzij hij daarvan een speciale studie maakt. En deze studie is voor het merendeel der burgers onmogelijk. Een feit. Het is natuurlijk moeilijk je dit alles te realiseren, want dan wordt je wereld zo wankel. Maar aan de andere kant weet je waar je aan toe bent; dan weet je wat je hebt te verwachten.

Een derde punt dat even interessant is: Bij vele mensen bestaat er een directe tegenspraak tussen hun innerlijk en hun uiterlijk leven. Het eenvoudigste voorbeeld daarvan vindt u bij de mens, die naar buiten toe altijd joviaal is, altijd prettig, altijd vol grappes, vol humor, vol verdraagzaamheid, royaal en die thuis een tiran zonder gelijke is.

Die dingen heeft u misschien wel eens meegemaakt. U kunt er dus over oordelen, of hetgeen ik hier zeg overdreven is of niet. Ook hier weer moeten wij de werkelijkheid beseffen. Het gaat er niet om die toestand alleen maar vast te stellen, maar we moeten weten: waarom en hoe? En dan blijkt het dat onze vriend u en anderen zo tracht te winnen, omdat hij waardering behoeft. Als hij deze binnenshuis eenmaal heeft gevonden en hij heeft een vrouw, dan is het uitoefenen van macht voor hem weer belangrijker. Dan interesseert hij zich voor haar vaak niet veel meer dan voor een slavin of een gebruiksvoorwerp. Het is jammer, maar het is zo.

Wanneer u echter met zo iemand te maken krijgt en u realiseert zich niet snel genoeg, hoe de werkelijke persoon is; u vraagt zich niet af waarom deze mens altijd zo joviaal is; u vraagt zich niet af wat op de

achtergrond leeft, dan bestaat de mogelijkheid dat u met zo iemand in zee gaat, b.v. zijn compagnon wordt en dan krijgt u onder hetzelfde euvel te lijden, waaronder de vrouw reeds lang gebukt gaat. Dan krijgt u moeilijkheden. U moet zich steeds realiseren wat er achter een façade schuil gaat. Zover wat mensen betreft.

Het onderwerp kan natuurlijk nog tot in het oneindige worden uitgebreid, maar ik meen dat u de gegeven voorbeelden zelf voldoende zult kunnen aanvullen. Nu kom ik echter tot iets anders. En dit wordt misschien een beetje moeilijker voor u.

Wij nemen aan dat alles, wat wij zien, wat wij horen, wat wij kunnen voelen enz. werkelijk is. Wat wij daarbij - tenminste zover wij in de stof zijn - niet beseffen is, dat heel vaak het verschijnsel dat tastbaar, hoorbaar of zichtbaar is eigenlijk maar een zeer klein deel is van een veel groter verschijnsel, dat verborgen blijft. Wij kunnen natuurlijk niet alle verschijnselen in de natuur, alle vaste voorwerpen, alle huizen gaan onderzoeken op hun werkelijkheid. Hier mogen we rustig volstaan met te zeggen: Zolang ze voor ons onveranderlijk dezelfde blijven en voor onze zintuigen niet voortdurend in een toestand van verandering verkeren, mogen wij aannemen: dit is werkelijk, want voor ons geldt dit, ook wanneer het in feite niet waar is.

Wij komen echter ook te staan tegenover reeksen van toestanden, ontwikkelingen, waarbij voorwerpen betrokken zijn die plotseling hun kwaliteit of eigenschap schijnen te wijzigen. Het is wat moeilijker hiervan voorbeelden te geven. Maar één ervan heeft u misschien ook wel eens meegemaakt.

U heeft wel eens ondervonden dat er dagen zijn, dat het licht of de voorwerpen die je nodig hebt gewoon naar je handen toespringen; ze zijn precies waar je ze hebben wilt. Wanneer je ze nodig hebt, zie je ze. En er zijn dagen (voor de dames b.v.) dat de schaar zich heeft verstopt, dat het aardappelschilmesje weg is, dat het mandje plotseling zoek is, dat het boodschappentasje niet op zijn plaats ligt, dat er niets in orde is. Het lijkt soms, of die dingen de ene dag vijandig zijn en de andere dag vriendelijk. Dit kan verdergaan.

Er zijn dagen dat je je tegen elke stoel, tegen elke tafel stoot en er zijn dagen dat dit niet gebeurt. Een normaal mens maakt er zich van af door te zeggen: "Wou ja, dat is mijn schuld; dat die dingen niet op hun plaats liggen, is mijn slordigheid; of - b.v. als je getrouwd bent of je hebt kinderen - dat hebben mijn kinderen gedaan of dat heeft mijn man gedaan."

Maar zou er niet een andere werkelijkheid aan zijn verbonden? De verhouding tussen mensen en voorwerpen kan zich wijzigen. Dit klinkt op het eerste gezicht als iets "occults". Maar realiseer u goed, dat het voorwerp dat u hanteert niet in de eerste plaats die v.g. werkelijkheid is, maar het mentale beeld, dat u ervan bezit. Op het ogenblik dat u innerlijk voor uw eigen weten en denken in harmonie bent met die voorwerpen, zullen al uw faculteiten op die voorwerpen zijn afgesteld. Zij hebben dus een direct contact met u. Zij reageren daarop door desnoods a.h.w. voor u uit te wijken. Ook als u niet ziet en niet hoort, blijkt dat contact te bestaan. U kunt blindelings het voorwerp pakken. Op het ogenblik echter dat er in u een tegenzin tegen deze voorwerpen bestaat, is het zeer waarschijnlijk dat zij plotseling anders lijken dan ze zijn. Zij beantwoorden nl. niet meer aan het beeld, dat u ervan hebt. U reageert volgens het beeld, dat u in u draagt. Daardoor schiet het aardappelschilmesje uit; daardoor zijn de hoeken van de tafel precies iets scherper en steken ze iets verder uit dan u bij uw bewegen had gedacht enz.

Wanneer wij ons de wereld rond ons, die wij werkelijkheid noemen, realiseren, moeten wij dus heel wel beseffen dat onze eigen verhou-

ding daar tegenover (ook voorwerpen) een soort wederkerigheid uitlokt. En die wederkerigheid openbaart zich dan in een aanvoelen van de voorwerpen en een a.n.w. wederzijds reageren. Nu weet ik wel, dat van een dood voorwerp niet mag worden verwacht, dat het zo maar naar je hand toespringt. Maar wij kunnen wel verwachten dat in het voorwerp zelf, dat een bepaalde moleculair-structuur heeft, een zekere spanning bestaat en daardoor kan reageren op soortgelijke spanningen. Gedachtenuitstralingen blijken in staat voorwerpen te beïnvloeden. Ofschoon men dit op het ogenblik weer bestrijdt, werd het indertijd vastgesteld door de dobbelsteen-proeven van Dr. J.B. Rhine. Men spreekt dan over "telekinese".

Maar hoe het ook zij, het blijkt dat sommige werpers van dobbelstenen in staat zijn de val van deze stenen - bewust of onbewust - te beïnvloeden. Als dit bij dobbelstenen mogelijk is, kan het ook bij andere voorwerpen.

U ziet, ik vraag u niet iets te geloven op grond van een occulte wet. Ik vraag u alleen iets verder te denken aan de hand van een vastgesteld verschijnsel, waar men op het ogenblik wel over aan het vechten is, maar dat toch door geleerden van zeer goede naam herhaaldelijk en bij vele proeven is vastgesteld. Als die invloed op een dobbelsteen kan werken en deze kan doen veranderen, wie zegt u dan dat dit niet kan op een aardappelmestje, op een tafel, op een stoel of een auto?

In de werkelijkheid is het belangrijk u steeds weer te realiseren dat er een band bestaat tussen u en al, wat in uw omgeving aanwezig is, ook wanneer het niet leeft. En dat in vele gevallen een vermogen, waarvan u zich niet bewust bent, maar dat soms door toeval aan te tonen is, - voor sommige geschoolde personen in geringe mate zelfs bruikbaar blijkt - toch in deze voorwerpen een verandering tot stand kan brengen. Deze realisatie is nl. zeer dienstig voor het juist gebruiken van gereedschappen, het juist werken in een huishouden, in een fabriek, op een kantoor. De eigen instelling veroorzaakt reacties ook van de dode materie.

Planten. Planten, zeggen de mensen, hebben geen gevoel. Een plant is iets, dat wel leeft, maar het is zo laag ontwikkeld dat het alleen hitte en kou voelt. Dat dacht u. Maar ik wil hier weer niet met geestelijke overwegingen op doorgaan; die heb ik voor deze avond opzij willen zetten.

In een laboratorium in Californië is gebleken dat een tomaat, die zeer langzaam door de punt van een spijker wordt aangeraakt, zich als het ware terugtrekt, niet alleen de vrucht maar de gehele plant. Het is gebleken dat planten voor sommige verschijnselen een soort angst kunnen kennen. Meestal berust dit op een soort tastzin, omdat een plant overigens geen zintuigen heeft. De plant is dus gevoelig voor uitwendige invloeden.

Verder blijkt dat de wijze, waarop men een plant benadert, voor haar reactie van zeer veel invloed is. De z.g. "groene duim" die sommige mensen hebben komt veelal eerder voort uit hun werkelijke liefde voor en hun harmonisch zijn met de plant, dan uit hun tuinmanskunst.

Het feit, dat het plantje bij A. zelfs bij gunstige condities niet bloeit en bij B.-schijnbaar verwaarloosd - het wel doet, wijst op hetzelfde. Planten zijn gevoelig voor sfeer. Dit betekent, dat wij bij onze realisatie ook rekening moeten houden met de idee, dat planten en laagontwikkelde wezens mede op ons reageren. Maar als ze dit op ons doen, doen ze dat ook op anderen.

Wij kunnen vaak aan de laagontwikkelde wezens zien, hoe een ander mens is. Hoe hoger ontwikkeld het wezen, hoe minder betrouwbaar de reactie is en hoe minder we daaruit de werkelijke persoonlijkheid kunnen leren.

kennen. Er zijn mensen, die hun oordeel over anderen vaak koppelen aan het gedrag dat deze laatsten hebben bijvoorbeeld t.o.v. paarden, honden, katten en andere dieren. Maar dit zijn hoger ontwikkelde wezens. Dat is punt 1. Punt 2: zij kunnen niet worden gezien als karakterbeoordelaars. Zij ervaren slechts vriendschap of afkeer. Daarnaast zijn ze alle zeer gevoelig voor betoende vrees. Dit is overigens voor het grootste deel een kwestie van reukzin; dus niet eens van een aanvoelen van psychische krachten alleen.

Gaan wij nu een mens beoordelen, omdat een hond lief tegen hem is, dan vergeten wij één ding: dat deze mens zeer vriendschappelijk tegenover honden kan staan, maar dat dit nog niets zegt omtrent zijn werkelijke persoonlijkheid. Wij mogen daar dan ook geen rekening mee houden.

Verder zou ik er u op willen wijzen, dat praktisch alles in de wereld enkele motiveringen kent, die algemeen zijn; dode voorwerpen uitgezonderd. Alles verlangt zelfbevrediging. En deze komt o.m. tot uiting in de voortplantingsdrang van praktisch alle levende wezens, planten niet uitgezonderd.

In de tweede plaats kent elk wezen angst voor pijn; niet voor de dood. Angst voor de dood is iets, dat bij de mens veel sterker is dan bij andere wezens. Angst voor pijn.

En ten laatste: begeerte naar verzadiging. Verzadiging is voor het dier: voedsel; voor de plant: regen en zouten in de bodem; voor de mens echter met zijn denken omvat het tevens vaak: bezit, dat voor hem een symbool is geworden van de mogelijkheid tot verzadiging.

Dit zijn grondregels. Daar wij deze overal tegenkomen, mogen wij bij onze pogingen ons de werkelijkheid te realiseren zeker niet stellen, dat wij ze als norm moeten aannemen. Deze beweegredenen zijn uitermate belangrijk. Zij kunnen inzicht geven in hetgeen er waarlijk gebeurt. Zij zijn het, die ons steeds weer duidelijk maken wat zich achter de schermen moet afspelen.

Ik heb nu in dit eerste gedeelte van mijn betoog, zover mij mogelijk was, gesproken op zuiver stoffelijke, redelijke basis. Zover mij bekend, heb ik daarbij geen argumenten gebruikt, welke niet stoffelijk naspelbaar zijn. Ik heb geen enkel woord gezegd, dat niet in de stof bekend is. Ik zou echter dwaas zijn, als ik van deze gelegenheid geen gebruik zou maken om nog iets verder door te gaan op het onderwerp: de werkelijkheid. En als ik dit dan doe uit een meer geestelijk standpunt, moet ik daarbij de redelijke basis verlaten. De geest is wel redelijk en logisch, maar zij is dit alleen, als we van bepaalde stellingen uitgaan. Wat ik u hier zeg, behoeft u dan ook niet au sérieux te nemen, tenzij het voor u - krachtens uw instelling en uw geloof - aanvaardbaar is. Zou u er niet aan geloven of aan twifelen, dan zou ik u toch willen vragen om even te luisteren.

Er zijn verschillende werelden. Men onderscheidt deze heel graag in de wereld van de stof en de wereld van de geest. Men gaat die onderverdelen in duistere sferen, in schemerssferen, nevelsferen en lichte sferen. Deze verdelingen zijn voor een mens van betrekkelijk weinig belang. Van belang is echter wel, dat hij zich realiseert dat rond hem bewustzijn is. Een bewustzijn dat noch zichtbaar noch kenbaar is en dat ook in zijn natijheid kan bestaan, wanneer hij meent geheel alleen te zijn.

De werkelijkheid die u ziet wordt vaak vertekend door de invloed van anderen. Het is een klein kunstje om hier met woorden en mischien met een zekere magie van klank te overtuigen, dat bepaalde dingen heel anders zijn dan u ze ziet, ongeacht of dit waar is of niet. Zoals dit met woorden kan geschieden, zo kan het ook met gedachten.

Wanneer u zich te midden van een menigte bevindt, die u niet direct beïnvloedt, maar die bepaalde waarden heeft aanvaard, dan zal het niet lang duren, voordat u diezelfde waarden op de een of andere manier toch ook gaat aanvaarden, zelfs al zult u zich daartegen uiterlijk nog verzetten.

Deze beïnvloeding is ook mogelijk uit de wereld van de geest. Hieruit volgt wel, dat het eigen "ik" niet de enige of enig juiste maatstaf kan zijn voor wat nu eenmaal "werkelijkheid" heet. Wel moet anderzijds worden gesteld dat alles, naar dan ook werkelijk alles, wat ook maar ergens voorkomt, ook ergens werkelijk moet zijn.

Een argument dat we al vaker hebben gebruikt en dat ik daarom hier alleen maar terloops aanhaal: God heeft alle dingen geschapen. Niets kan bestaan buiten God. Dan moet alles, wat binnen de schepping realiseerbaar is, in God bestaan. Een heel eenvoudige redenering dus. Maar wat in de grote, de cosmische werkelijkheid bestaat, behoort voor mij nog niet reëel te zijn. Voor mij is alleen datgene werkelijk, waarmee ik direct contact heb. Op het ogenblik dat geesten voor mij reëel worden, zal ik ze dus in mijn berekening omtrent alle dingen mede moeten gebruiken. Ik behoef er niet in te geloven, maar heel vaak zal ik onverklaarbare verschijnselen vinden, die alleen door deze these verklaarbaar zijn. Wij zullen er ons steeds aan moeten houden, wanneer wij in de stof zijn, allereerst een redelijke verklaring te geven. En deze redelijke verklaring moet beantwoorden aan het totaal van wat wordt waargenomen, niet bij het slechts eenmaal voorkomend verschijnsel maar bij ofwel waarneming van meer soortgelijke verschijnselen, dan wel herhaalde waarneming van één verschijnsel. Wij zullen aan de hand hiervan een oordeel vormen, dat is gebaseerd op de werkelijkheid, die wij kennen.

Van dat standpunt uitgaande komen wij echter tot hiaten. Bepaalde factoren zijn onverklaarbaar. Wij dienen ons dit dan goed te realiseren. Er is, mijne vrienden, heel vaak een mogelijkheid om te ontkomen aan een hoger weten, aan een hoger gezag van geestelijk bestaan. Maar in vele gevallen is de uitleg dan niet de eenvoudigste. De eenvoudigste uitleg wordt steeds aanvaard - wanneer je tenminste zo eerlijk mogelijk wilt leven en denken - tenzij zij bewijst, dat zijzelf onjuist is. Dat is toch een heel eenvoudige kwestie.

Gaat u op deze manier te werk, dan komt u tot de conclusie dat u niet alleen op de een of andere manier door geesten wordt beïnvloed, maar u zult bovendien vinden dat b.v. ook de sterren u beïnvloeden of dat de sterren als een waardemeter van invloed kunnen worden gebruikt: astrologie. U zult tot de conclusie komen dat de fasen van de maan een zeer sterke invloed op uw persoonlijk leven hebben. U zult ze niet alle kunnen verklaren. Het totaal van deze - voor u dus niet redelijk verklaarbare - verschijnselen is daarom nog niet minder werkelijk.

Maar hier dienen wij ons te houden aan het herhaald voorkomend verschijnsel en mogen nooit eerst een verklaring geven en dan trachten deze door de waargenomen verschijnselen te bevestigen. Voor u geldt - en zeker wanneer u te maken krijgt met de geest, geestelijke krachten en geestelijk werk - altijd deze these: Een veelheid van verschijnselen maakt een these noodzakelijk. De these, die wordt opgebouwd aan de hand van vele verschijnselen, zal althans grotendeels waar zijn. Op het ogenblik echter dat ik begin een stelling te formuleren aan de hand van één verschijnsel en de bevestiging daarvan zoek, zal ik mijzelf misleiden, omdat ik alles eenzijdig waarneem en daardoor de werkelijkheid verwerp. Heeft u ook dit begrepen? Dan kunnen we nu nog even gaan praten over de werkelijkheid, die dan voor ons meer is: de geest.

De werkelijkheid van de geest is een andere dan die van u. Er bestaan voor ons varianten van tijd, die voor u onvoorstelbaar zijn. Voor u draait de klok, draaien de planeten. Voor ons niet. Voor ons is er alleen een persoonlijk beleven, dat de tijd bepaalt. Ruimte is voor u alleen een kwestie van vaste afmeting of een reeks van afmetingen binnen een drie-dimensionaal stelsel. Voor ons is ruimte: het totaal van voorstelbare punten en waarden. Het ligt dus hoofdzakelijk in ons. Het is eerder het verwijzen naar bestaande waarden, dan de afstand die daartussen ligt. Op deze manier zal de wereld van stof en geest aanmerkelijk verschillen. Het is voor de doorsnee-mens niet mogelijk zich een dergelijk leven, een dergelijke toestand voor te stellen. Practisch alles wat in de geest bestaat, is aan voortdurende wisseling onderhevig. Die wisseling kan uit uw standpunt traag zijn, ze kan dus zijn te vergelijken met één polsslag in 100 jaar, maar kan ook samenvallen met één leven in één seconde, zodat dus alle veranderingen en ervaringen binnen die seconde optreden. Het is praktisch onmogelijk als mens je de sferen werkelijk voor te stellen. Men kan hoogstens trachten ze te benaderen door analogieën, welke echter ten dele onjuist zijn en daarom slechts mogen worden beschouwd als een middel om het "ik" te oriënteren, dus om een beter beeld van de werkelijkheid te krijgen, dat echter nooit op zichzelf als volkomen werkelijk mag worden beschouwd. Voor de mens, die in de stof leeft, is het zeer moeilijk zich bezig te houden met datgene, wat zich aan zijn begrip onttrekt. Het kennen van abstracte waarden - geestelijke en andere - vraagt een begripsvermogen, dat deze waarden kan hanteren. Dit betekent dat uw eigen werkelijkheid begrensd wordt door uw begripsvermogen.

• Eén van de eerste regels, welke de geest leert, is deze: Tracht nooit en te nimmer verder te gaan, dan je eigen begripsvermogen reikt, tenzij ge een voor u kenbare en duidelijke leiding hebt, waardoor het u mogelijk wordt een verdergaand begrip te omvatten.

Ik zou deze zelfde regel graag op aarde zien toegepast. Menig mens oordeelt over zoveel dingen, die hij niet kan begrijpen. Hij oordeelt over geestelijke wetten. Hij vertelt precies wat God heeft gedaan en wat God nog zal doen. Hij heeft het over engelen, over geesten, over meesters. Hij spreekt over de achtergronden van alle mogelijke gebeurtenissen - geestelijke en stoffelijke - zonder in staat te zijn daarover een juist oordeel te vellen.

Het is voor ons in de geest belangrijk, dat wij geen oordeel vellen, ja, dat wij ons zelfs geen voorstelling trachten te maken van iets, wat buiten ons begripsvermogen ligt. Slechts voor zover delen daarvan voor ons nog begrijpelijk zijn, mogen wij ons daarvan op de hoogte stellen, maar wij mogen deze niet eens maken tot leidende factoren in ons verder streven. Wij kunnen trachten hiaten aan te vullen, maar wij mogen daarbij nooit uitgaan dat het a priori volledig juist is wat in ons besef omtrent die hiaten reeds bestaat.

De realisatie van de werkelijkheid betekent niet, zoals menigeen denkt: een beter zien van alles wat rond je is. Het houdt wel degelijk ook de kunst in van te elimineren; datgene waarover je absoluut niet oordelen kunt terzijde te stellen en je niet - innerlijk of uiterlijk - uit te spreken over het al of niet waar-zijn daarvan.

U heeft in uw eigen kring mogelijkheden genoeg met de werkelijkheid in contact te komen. Zeker wanneer u steeds let op grote groepen en daarnaast steeds tracht de beweegredenen van de enkeling te begrijpen. U heeft rond u duidelijke kentekenen in de reactie, moet ik zeggen, van de dode stof op de mens of van de mens op de dode stof. De reacties van planten en dieren kunnen u wel degelijk iets vertellen, mits u deze waarden steeds ziet, zoals ze zijn: aanduidingen van enkele

feiten.

Juist wanneer de mens naar het geestelijke streeft, valt ons zo vaak op dat hij conclusies trekt aan de hand van enkele punten omtrent een geheel. De misvattingen, die daardoor ontstaan, zijn ontelbaar. Ditzelfde gebeurt dikwijls op aarde. Niets, begrijpt u, is bewezen voordat het voor ons daadwerkelijk en feitelijk vaststaat. Al het andere wordt als werk-hypothese gebruikt, maar wordt niet als werkelijkheid zonder meer beschouwd.

De realisatie van de werkelijkheid vloeit voort uit de praktijk van het eigen leven, mits men de zelfmisleiding daarbij zoveel mogelijk uitschakelt. De misleiding omtrent het "ik" is over het algemeen moeilijk te vermijden. Maar anderen kan men over het algemeen redelijk juist beoordelen, indien u zich houdt aan de regels en maatstaven, die ik hier boven heb vastgelegd. Ik hoop, dat u daarvan gebruik zult maken.

Na deze ook nog betrekkelijk feitelijke uitspraken ga ik over tot iets, wat voor u volkomen irreëel zal zijn. Ik zou zeggen, het behoort tot het gebied van geloof, het gebied van denken, het gebied misschien van hopen en verwachten. Toch lijkt het mij goed hier vast te leggen wat ons inziens werkelijk is en werkelijkheid is.

Geestelijk gezien kan het heelal worden beschouwd als een samenstel van concentrische ringen. In de buitenste ringen beweegt zich de openbaring in de materie. De ringen verder naar binnen toe zijn kleiner, geconcentreerder, hebben een hogere frequentie en behoren tot wat wij noemen: sferen of geestelijke werelden. De kern ervan is onkenbaar; zij is niet te zien. Misschien is het wel een zo groot licht, dat het voor ons tot duisternis wordt; wie weet.

Deze voorstelling kan natuurlijk niet op de ruimte worden toegepast. Zij is een schema. Maar in dit schema ligt de onderlinge verhouding. De weg van de mens en de weg van de geest is voor ons een steeds heen en weer weven, zoals een kind dat verschillende ringen met raffia tezamen hecht tot een onderzetter. Wij maken steeds een baan van de binnenste naar de buitenste en van de buitenste naar de binnenste ring. Wij blijven deze weg klaarlijk voortzetten, tot het ogenblik dat wij het middelpunt, dat schijnbaar voor ons niet bestaand is, kunnen bevatten. Dit houdt in, dat er in ons leven een voortdurende herhaling van ervaringen is. Wij hebben niet te maken met de werkelijkheid van één stoffelijk leven of van één stoffelijk en enkele geestelijke levers, we hebben te maken met een werkelijkheid die een voortdurende herhaling van fasen inhoudt: alle geestelijke en alle stoffelijke fasen. Men noemt dit wel eens reïncarnatie.

Volledig juist is het niet. Men wil het wel eens noemen: hergeboorte. Ook dit is niet volledig juist. De continuïteit van het leven, die wij zien als werkelijkheid, sluit de dood als reëel verschijnsel voor het ware "ik" uit. Dat is voor een stofmens erg moeilijk, omdat hij uit een materiëel standpunt de dood móét zien als het einde van alle dingen, waarbij ten hoogste een deel voortleeft.

Voor ons is het omgekeerd. Voor ons is de werkelijkheid natuurlijk, dat een geest tijdelijk een stoffelijk voertuig hanteert als een soort werktuig of vervoermiddel om daarmee iets te doen en het daarna neerlegt. Ook dit zal waarschijnlijk niet waar zijn. De werkelijkheid - zoals onze grootste wijzen zeggen haar te zien - is, dat alle sferen (dus van de stoffelijke wereld tot de binnenste wereld toe) in alle voorstelbare fasen samen deel-zijn van één Wezen en één Werkelijkheid; zover zij liggen binnen de voor ons voorstelbare mogelijkheden: ons wezen.

Er is natuurlijk een God. Het ontkennen van een God is voor ons haast onmogelijk, ook al kunnen wij Zijn bestaan niet bewijzen.

Wij kunnen wel zeggen, dat wij steeds krachten rond ons kennen en dat wij deze krachten een zeker bewustzijn moeten toekennen. Uit ons standpunt. Bewijsbaar is dit niet.

Het geheel van deze waarden leidt mij er toe als conclusie te geven: het verschil tussen de kenbare werkelijkheid en de cosmische werkelijkheid is zeer groot. Het gebied tussen beide moet worden opgevuld met veronderstellingen, die op grond van feiten waarschijnlijk en aannemelijk zijn. Daarbij houden wij ons aan de eenvoudigste uitleg, tenzij ze onjuist is.

Op deze wijze zullen wij - ons baserend op datgene, wat wij ons van de werkelijkheid waarin wij leven kunnen realiseren - zo onbevooroordeeld mogelijk en na afstand te doen van alle mentale beelden en waarden, welke niet met het feitelijk zichtbare en kenbare stroken, kunnen komen tot een voldoende grondbegrip. Daaruit zullen wij dan die werkelijkheid kunnen uitbreiden tot voor ons persoonlijk, bewijsbaar en herhaalbaar, steeds nieuwe krachten optreden en - zover ik kan nagaan - onze werkelijkheid op den duur alle sferen in een gelijk-tijdigheid omvat. Verder dan dat kan ik niet gaan.

U heeft hiermede, vriend, naar ik meen voldoende stof tot nadenken gekregen en naar ik hoop ook voldoende stof tot discussie en debat. Ik hoop, dat u van de gelegenheid, die u na de pauze gegeven wordt, gebruik zult maken en dat gij mij niet zult verwijten dat dit betoog wat droog was, maar er zorg voor zult dragen dat het deel van de avond, dat u bepaalt door uw eigen werkzaamheid, actief wordt. Want dit is ook een realiteit, een werkelijkheid, die u kunt leren beseffen. Geen mens en geen geest kan voor u iets anders zijn dan de spiegel van uw eigen wezen. Ik wil mijn best doen om een zo zuiver mogelijke spiegel te zijn, waarin uw vraag uw antwoord kan vinden; waarin uw opmerking bevestigd of ontkend kan worden; en uw eventuele aanval met een even juiste aanval kan worden gepareerd, opdat hetgeen voor u juist en werkelijk is zo zuiver mogelijk wordt omschreven.

-:-

D I S C U S S I E.

Zo, vrienden. Wij zijn op het ogenblik aan uw vragen en opmerkingen toe. Ik heb ontdekt dat het voor sommigen uwer, laten we zeggen, een beetje minder gesneden koek was, dan men misschien had kunnen verwachten. Maar ik hoop toch dat er goede resultaten komen.

x De opvatting van ruimte en tijd die u in uw sfeer heeft van onze wereld, hebben wij die ook dadelijk na de overgang of is dit nog een kwestie van ontwikkeling, van aanleren?

- Ja, deze vraag kan ik gemakkelijk beantwoorden. Zoals een kind in uw wereld moet leren ruimte en tijd te waarderen en daar over het algemeen 6 maanden tot 1½ jaar over doet, zo is ook de geest die in onze wereld komt eerst a.h.w. hulpeloos, althans in zeer grote mate hulpeloos en moet leren zich aan deze opvattingen van ruimte en tijd te wennen. Daarbij treden dan langzaam maar zeker de stoffelijke concepten op de achtergrond en gaat men meer gebruik maken van de voor de geest feitelijke toestand.

x Ik las in Yoga-boeken dat bepaalde mensen levenloze voorwerpen een zekere reuk kunnen geven; b.v. een geur van rozen. Is dat juist en hoe ontstaat dit verschijnsel.

- Ja, dat is nu werkelijk een kwestie van begoocheling. Het is over het algemeen geen Yoga-werk, maar het behoort tot de z.g. Zonneschool van Benares. Men geeft er deze geur aan in de meest simpele vorm door suggestie. Als wij een bepaalde associatie tussen het voorwerp en een geur in de gedachten van een mens kunnen leggen, dan ruikt hij die geur, zodra hij het voorwerp ziet. Daarnaast bestaat de mogelijkheid een kleine wijziging (men gebruikt daar vaak licht voor; het licht wordt dan ook meestal door een gekleurd prisma of liever door een gekleurde lens op het voorwerp geworpen) aan te brengen, waardoor een zeker aroma aanwezig is. Dat is dan niet b.v. het aroma van een roos of van enig andere bekende geur, jasmijn; het is dus een volkomen eigen geur. Elk voorwerp heeft een zekere "eigen geur", alleen ruikt u haar meestal niet. Ook aarde heeft een geur; hout heeft een geur. Alles wat u zich kunt voorstellen heeft een geur. Deze geur nu plus de verklaring dat het een bepaalde geur is, is over het algemeen voldoende om iedereen die geur te laten ruiken. En wanneer u het een ander laat ruiken, dan wordt die geur vastgesteld en zegt hij: "Ja, wat is dat eigenlijk?" En dan zult u vanzelf wel zeggen: "Lijkt het niet op witte rozen of op jasmijn?" Waarop de andere prompt: "Ja" zegt en dan mentaal hetgeen nog mankeert eraan toevoegt. Dat is het hele raadsel van dit geheim. En ik kan u wel vertellen dat de eerste methode zeker geen zuivere Yoga-methode is en zelfs door amusementsartiesten in Europa wel wordt gebruikt bij de z.g. occulte shows.

x Waarom hebben wij zo weinig bewustzijn buiten het stoffelijke; waarom is het doel waarvoor wij leven ons niet duidelijker?

- Nu krijgen wij dan de eerste vraag, die direct op het onderwerp slaat. Kijkt u eens, wanneer u stoffelijk leeft, dan is dat voor u uw werkelijkheid. U zou nu willen weten wat er in andere sferen gebeurt. Mag ik een eenvoudige vergelijking geven? Wanneer u in een theater zit en u kijkt naar een zeer spannend en boeiend toneelstuk, een u boeiende opera, een u boeiende filmvertoning, weet u dan wat er buiten op straat gebeurt? Neen, nietwaar?

Wanneer u leeft in de stof, wordt u aan alle kanten besprongen en bestormd door stoffelijke invloeden en stoffelijke impulsen. Bovendien wordt u voortdurend bezig gehouden met het combineren daarvan en het aanpassen van het waargenomene aan uw mentaal beeld. Hierbij is een

zekere mate van zelfbegoocheling overigens ook aanwezig. Het resultaat is dat u, omdat u deze dingen niet kunt uitschakelen en uw bewustzijn over het algemeen alleen erkent, ~~het~~ op een stoffelijke wijze is geuit, van andere werelden en sferen of het doel van uw leven weinig of niets beseft.

Er bestaan echter ook in de menselijke geschiedenis, o.a. in de medische geschiedenis, enkele voorbeelden waaruit blijkt dat de mens, zodra zijn stoffelijk bewustzijn, zijn gevoeligheid voor stoffelijke prikkels en daarmee gepaard gaande mentale activiteiten onder invloed van verdovende middelen (b.v. bij ethernarcose) worden gestaakt, wel eens iets dergelijks ervaart en dat dan deze mens verklaringen gaat afleggen en dingen uit gaat spreken, die grotendeels het onderbewuste (dus het niet direct gekende bewustzijn) uiten, maar daarnaast dikwijls veel verdergaat. Bekend zijn de Parijse proeven, waarbij iemand beschrijvingen gaf van personen, die vóór hem geleefd zouden hebben of die hij geweest zou zijn en daartussen bepaalde fasen van sluimering of slaap beschreef, die echter klaarlijk met zekere dromen gepaard gingen. Men heeft toen getracht (het is in 1896 geweest) daaruit de conclusie te wettigen, dat deze mens dus erfelijke kwaliteiten en ook erfelijk bewustzijn van zijn voorouders op deze wijze had uitgedrukt. Wat de personen betreft, was het inderdaad omschrijven. De daartussen liggende perioden van sluimering en droom werden dan aangeduid als de periode (praenataal dus) tijdens de zwangerschap. En dit nu is niet te bewijzen. Dit kan evenzeer zijn een waarnemen van eigen leven uit een andere sfeer. Mensen die in trance worden gebracht en in sommige gevallen ook onder hypnose (indien de hypnotiseur zich van beïnvloeding kan onthouden) zijn vaak in staat zeer veel vast te stellen omtrent het levensdoel, meer nauwkeurige gegevens te verschaffen omtrent de levensloop en daarnaast beschrijvingen te geven van werelden, die - zover men weet - niet bestaan; stoffelijk gezien dus.

Hieruit is de conclusie gewettigd, dat de doorsnee-mens innerlijk wel weet wat zijn levensdoel is, dat er een deel van hem is dat wel degelijk beseft, waarom hij in de stof leeft en dat ook een zekere kennis draagt omtrent de andere werelden, waartoe die mens evenzeer behoort. Gezien echter de grote hoeveelheid impulsen, die hij in de stof te verwerken krijgt, de grote hoeveelheid indrukken die mentaal als moeten worden geschift, onderzocht en gegroepeerd, zal de doorsnee-mens deze invloeden zelden of nooit direct bewust ervaren. Zou hij ze wel bewust ervaren, dan mankeert hier onmiddellijk weer de stoffelijke maatstaf, de stoffelijke vergelijkingsmogelijkheid, zodat het beeld toch vaag en gesluierd blijft. Het is echter uit een geestelijk standpunt niet belangrijk dat u deze werkelijkheid, wat levensdoel betreft, kent. Het is belangrijk dat u op dit ogenblik het leven zelf als een doel ziet. Immers, door in de stof zo actief en zo volledig mogelijk te leven beantwoordt u aan alle eisen, die u worden gesteld, aangezien u op deze wereld bent gekomen om in deze stof te leven.

Ik kan hieraan natuurlijk nog vele andere argumenten toevoegen maar deze vallen enigszins buiten het kader van onze voordracht. Het lijkt me wel aardig u hier nog te wijzen op iets anders: De mens die gaat vragen naar het doel van zijn leven, is over het algemeen iemand, die stoffelijk dit levensdoel niet of niet voldoende heeft gevonden. Er is dan sprake van een vervreemding van de werkelijkheid, omdat men geen genoegen wil nemen met hetgeen men is en hetgeen men betekent. Zodat deze vraag (de vraagstelster en alle aanwezigen uitgesloten) dus in zekere zin aantoon, dat men volgens eigen stoffelijk bewustzijn niet voldoende beantwoordt aan de mogelijkheden van het leven. En dit is dus weer een van de bekende verschuivingen van de werkelijk-

heid, waardoor ze ten dele tot waan kan worden. Ik wil verder wijzen op het feit, dat het doel niet is, zoals menigeen denkt, in het leven iets bepaalds te verrichten, maar in het stoffelijk leven te zijn volgens de grondeigenschappen, die je geestelijk en stoffelijk bezit. Al het andere is bijkomstig. De reden kan ik u opgeven, maar zij berust niet op de voor u kenbare werkelijkheid. Het leven op aarde is ongeveer hetzelfde voor de geest als voor een mens in de stof het experimenteren in een laboratorium. Men neemt proeven om te zien, of de stelling die men heeft ontwikkeld, het begrip dat men zich heeft gevormd, strookt met een werkelijkheid. Op deze wijze tracht men dus voor zichzelf zekerheden te verschaffen, welke zo dadelijk geestelijk kunnen worden omgezet in een basis voor een nieuwe ontwikkeling van het bewustzijn. De totale ontwikkeling van het bewustzijn streeft zeer klaarblijkelijk naar de oneindigheid. Wij bezitten daarvan geen zekerheid, maar menen te mogen stellen, dat het einddoel van een mens en het doel van zijn leven op enigerlei wijze is: een zó volledig besef van het totaal der werkelijkheid (een cosmische werkelijkheid) dat hij zijn eigen taak en plaats binnen deze werkelijkheid volledig en bewust kan vervullen met gelijktijdig - door zijn begrip en houding - een eenheid met de cosmos zelve. Dit laatste is voor ons ook nog niet bewijsbaar, maar is de meest aanvaardbare these, die wij op dit terrein hebben kunnen ontwikkelen.

x U zei: Het doel is te leven volgens de grondeigenschappen, die je geestelijk en stoffelijk hebt. Hoe kom je die te weten?

- Die behoeft u niet te weten te komen, want die bezit u. Dat is nu juist het mooie van de zaak.

x Maar hoe weet je dat nu? Hoe kun je nu leven naar iets, wat je niet helemaal weet?

- Ja, dat klinkt voor u misschien heel raadselachtig. Maar dan wil ik u in de eerste plaats verwijzen naar de werken van Jung en zijn volgelingen, die u duidelijk maken hoe een bepaalde psychische oriëntatie aansprakelijk is voor het gedrag van den mens en voor een groot gedeelte van zijn handelingen. Ik wil in de tweede plaats wijzen op het onderzoek van de erfelijkheid, dat ook door Mendel al een heel eind in de goede richting is gekomen, waartij men wederom bepaalde kwaliteiten en eigenschappen op grond van het stoffelijke volledig kan verklaren. Hoe u denkt en wat u wenst is in dit geval van weinig belang, want u zult leven volgens deze dingen; u kunt daaraan niet ontkomen. Je kunt zeer veel wijzigen in je leven en je hebt een betrekkelijk grote beheersing. Maar de grondeigenschappen, die je stoffelijk bezit en die je geestelijk bezit, kun je niet wijzigen. Deze zijn zó deel van je wezen, dat dit wezen bij een ophouden van één van beide factoren eenvoudig ineens zou storten en als stoffelijk wezen niet verder zou kunnen bestaan. Alles wat u zoekt, is niet - laat ik proberen om het zo duidelijk mogelijk te stellen - in de eerste plaats werkelijk de grondeigenschap of de verklaring van de reden van uw bestaan. Wat u zoekt is in feite: een instelling, die het u volgens de stoffelijk geldende begrippen en voorstellingen mogelijk maakt harmonisch te leven in overeenstemming met uw stoffelijke en geestelijke grondeigenschappen. De kwestie van geluk wordt nl. niet bepaald door deze grondeigenschappen, maar door de wijze waarop men zijn wereld daarmee in overeenstemming kan brengen. En een groot gedeelte van het geestelijk streven, zover het tevens de stof raakt, is dan ook in de eerste plaats hierop gericht. Men tracht hierbij dan een zo groot mogelijke harmonie tussen stoffelijke grondeigenschap en geestelijke grondeigenschap en wereldwaardering te scheppen, zodat de mens met zichzelf harmonisch kan handelen, daarbij zoveel mogelijk kan beantwoorden aan de taak, die hij als het ware aanvaardde door te incarneren in een bepaald lichaam en ge-

lijktijdig een maximum aan ervaring kan opdoen met een minimum aan niet noodzakelijk leed. Daar gaat het eigenlijk om.

x Waarom dragen wij een masker? Waarom wil de mens meer schijnen dan hij is?

- Dan komen wij op de kwestie van de psychologie. De doorsnee-mens is een kudde-dier, dat zich heeft ontwikkeld tot zijn huidige maatschappelijke en sociale verhoudingen uit de betrekkelijk kleine groeperingen en stammen der oudheid. Hiertbij was kracht het middel tot heerschappij. Kracht, behendigheid en ook heel vaak een schrikberend uiterlijk waren de grondslagen van het slagen en van het hebben van betekenis. De doorsnee-mens ontdekte al heel snel, dat het niet noodzakelijk was om werkelijk krachtig te zijn, maar dat het dikwijls en in de meeste gevallen voldoende was krachtig te lijken. Op dezelfde wijze ontdekte hij dat je zelf niet moest van aard behoeft te zijn, maar dat je b.v. door het tatoeëren van een duivelsmasker op je gezicht diezelfde woestheid a.h.w. aan anderen kunt voortoveren en daarmee ook resultaten kunt behalen. Oorspronkelijk was dus de poging een masker te dragen een zekere camouflage, een aanpassing aan het milieu, een poging om in dit milieu zo prettig en zo gemakkelijk mogelijk te bestaan. Naarmate die maatschappij complexer werd (we krijgen eerst de landbouwstaten met beschermende krijgsheren b.v.; later krijgen wij de staten, waarin de priesters weer de krijgsheren dicteren; dan krijgen wij een grote handelsstand; daarna nog een ogenblik dat de handelsstand de priesters regeert en deze weer de krijgsheren en zo blijft dat wisselen) kom je vanzelf tot een ogenblik dat je je zoveel mogelijk wilt aanpassen aan hetgeen op dat ogenblik heerst. De bekende spreuk van: "Wie niet met mij is, is tegen mij."

De doorsnee-mens kan niet met elke richting zijn. Hij is b.v. in zijn hart zeker geen puritein. Maar wanneer de Puriteinen de overhand krijgen, dan betekent het dat het niet-Puritein zijn een verlies van aanzien betekent en daarbij dus ook het verlies van een zeker gemak, van bepaalde wilstmogelijkheden enz. in het leven. Men gedraagt zich dan uiterlijk als een Puritein zonder het innerlijk te zijn. Hetzelfde hebben we in de tegenstelling: wanneer libertinage de praktische regel wordt, zal men zich uiterlijk daarbij aanpassen, ook wanneer men daarvoor in feite heel weinig voelt.

De mens past zich aan om zoveel mogelijk in het leven te worden gawaardeerd. Dat ging goed zolang er sprake was van feitelijke maatstaven. Maar op een gegeven ogenblik krijgen wij te maken met de filosofen, de zedemeesters en dezen gaan een reeks stellingen ontwikkelen, welke ver boven het niveau van de gemiddelde mens liggen. Het wordt dan bon-ton zich daarmee bezig te houden. Men doet zich dus beter voor, dan men is. Hierdoor wordt een dergelijke maatstaf steeds meer algemeen aanvaard. Op den duur ontstaat een - volgens de denkers van de tijd - variërende zedelijke en morele en maatschappelijke maatstaf, welke door de doorsnee-mens wordt nagestreefd, ongeacht of hij er innerlijk één mee is of niet. Hij verwacht alleen op deze wijze - laten we het heel cru zeggen - de bescherming van de kudde te verwerven en binnen de kudde een zo groot mogelijk aanzien te krijgen. En als u meent dat het gek is om je daar nu druk over te maken, dan moet u maar eens denken aan de "picking-order". Ik zou haast zeggen: de volgorde van het elkaar kwetsen, die bestaat, wanneer je een tocm kippen in een ren hebt; dan blijkt dat de haan alle kippen kan pikken. Er is één kip, die pikt alle kippen op haar tijd, behalve de haan. En zo gaan we verder.

Tot er één kip is die niemand kan pikken, begrijpt u?

Zo is nu de maatschappij ook. Aanzien bepaalt in hoeverre je t.o.v. anderen "picking rights" hebt. Dat recht schijnt voor de mens nogal kostbaar te zijn; daarom meet hij zichzelf dus een masker aan. Ik hoop

dat ik het daarmee duidelijk heb gemaakt. Is het niet zo, dan kunt u er rustig op doorgaan.

x Ik vind het zo'n tegenstrijdigheid: een geest die een zekere hoogte heeft bereikt, een zekere lering heeft genoten, terugkomt op aarde en dan helemaal wordt beheerst door deze overlevering uit de oudheid.

- Ja, dat kan ik begrijpen. Dat is ook een schijnbare tegenstrijdigheid. Maar we hebben nu dus te maken met dezelfde chauffeur. Zal diezelfde chauffeur zich op de weg volkomen gelijk gedragen, wanneer hij rijdt in een Cadillac, in een Ford, in een Lelijk Bendeje of met een kinderwagen? Neen, nietwaar? Het voertuig is bepalend voor de mogelijkheden van die chauffeur. En de middelen van de chauffeur zijn over het algemeen in zekere mate bepalend voor het voertuig, dat hij hanteert.

Zo zit het met de geest ook. De voertuigen van de stof worden door erfelijke waarden gekweekt. Dat wil zeggen dat daarin bepaalde instincten zijn vastgelegd. Die instincten zijn niet alleen de instincten tot zuiver stoffelijke handelingen, maar vormen ook wel degelijk een reeks van grondregels voor laten we zeggen: het maatschappelijk verkeer. Zoals ook in dieren de gedragsregels jegens elkaar zijn ingeboren. En nu komt daarin dus die geest. Deze kiest zich een voertuig, dat voor die geest op dit ogenblik zo veelbelovend is. En nu kan ik mij heel goed voorstellen, dat iemand die stadsverkeer moet rijden en beperkte middelen heeft, zegt: "Geef mij maar een Lelijk Bendeje." Dan heeft hij dus een voertuig, dat met heel veel hebberigheden is belast; maar het heeft ook voordelen. Een Lelijk Bendeje kan gemakkelijk worden geparkeerd. Zo'n onopvallend doorsnee-voertuig geeft de mogelijkheid om in het gemiddelde van de mensheid te leven, dus de ervaringen uit het midden van de mensheid a.h.w. op te nemen.

Als je geestelijk te hoog staat, sta je ook te ver van die mensheid af. Het ligt er maar aan wat je nodig hebt. En op deze wijze is het dus een schijnbare maar geen feitelijke tegenstrijdigheid. U moet steeds begrijpen dat uit de geest gezien de lichamen voertuigen zijn; d.w.z. instrumenten die men gebruikt om een bepaald iets mee te bereiken. Veel dingen die hier lichamelijk voor de mensen van buitengewoon groot belang schijnen, hebben geestelijk absoluut geen betekenis. En veel dingen die u stoffelijk voorbij loopt, omdat ze zo onbelangrijk lijken, zijn voor de geest zeer belangrijk. Want tussen stof en geest ligt nu eenmaal een verschil. Het verschil ligt niet alleen in begrip en in doelstelling maar ook wel degelijk in oriëntatie. De geest oriënteert zich op bepaalde hogere principes (hogere is dan maar een naam, die wij eraan geven) en zal proberen die principes zo goed mogelijk uit te dragen in de stof. Wat die stof bovendien aan nevenverschijnselen heeft, interesseert niet.

Laat ik het nu heel eenvoudig zeggen: U heeft dorst; daar is water; u moet drinken. Kan het u wat schelen of u drinkt uit een zilveren beker, een kristallen roemer, een blikken busje, desnoods uit een oude hoed? Als je maar dorst genoeg hebt, is elk vat goed genoeg om uit te drinken.

Op deze manier zal de geest in de stof dat voertuig zoeken, wat haar de mogelijkheid tot het drinken van ervaring geeft en daarbij minder op het uiterlijk letten. Alleen wanneer haar dorst nog niet zo groot is, tracht ze natuurlijk voor die drank een meer passend vat te vinden. Zo zit het eigenlijk in elkaar.

x U zegt: Er zijn dingen, welke de geest totaal onverschillig laten op aarde; maar deze zijn toch evenzeer belangrijk, want anders waren die er toch niet? Ik bedoel de stoffelijke uitingen.

- U brengt dit direct weer in de richting van het sexuele.

Kijkt u eens: laten we het nu eens heel eenvoudig stellen. Het is voor de geest helemaal niet belangrijk, of je nu roggebrood met kaas eet, rijst met krenten of bruine bonen met spek en stroop. Het maakt geen verschil uit. Maar wat wél verschil uitmaakt voor de geest, is de vreugde waarnéé u eet. Voor uw lichaam maakt het wel iets uit maar niet veel. Voor de geest maakt het alles uit. En zo geldt dat voor alles, wat er dus stoffelijk bestaat. Voor de geest is de associatie, de vreugde, het opgaan in, belangrijker dan de bezigheid of de actie op zichzelf. U moet goed begrijpen: stoffelijk wordt een voertuig natuurlijk in stand gehouden. Voor een auto is het erg belangrijk dat zij regelmatig wordt doorgesmeerd. Zoals het vroeger voor een paard zeer belangrijk was dat het na zoveel uur werk ook een uurtje kon rusten, zich kon voeden, dat het werd gedrenkt en zo nu en dan eens goed werd geborsteld. Op deze manier onderhoud je het voertuig. Als onderhoud inderdaad belangrijk maar verder niet. Ik heb tenminst nog nooit van een chauffeur gehoord (we krijgen er tegenwoordig nogal eens wat bij ons; meestal het gevolg van een ontmoeting met een andere wagen, een boom of een berm) die gezegd heeft: "Nou, toen had ik mijn wagen schoon laten maken en toen voelde ik me ineens zo fris....." Begrijpt u wat ik bedoel? Dus dat onderscheid moet je blijven maken. Voor de geest is dat niet belangrijk. Het is misschien noodzakelijk. Maar de geest vraagt niets anders dan dat het lichaam de gelegenheid geeft de ervaringen op te doen, die nodig zijn. De rest moet dat lichaam maar zelf uitmaken.

x De gedachte aan de reactie van de tomaat bij de nadering van een scherpe spijker, het terugwijken, deze angst voor pijn, zou de mens kunnen weerhouden ooit bloemen te plukken, in een appel te bijten enz.

- Nu, dat is natuurlijk niet helemaal zuiver. Een bloem plukken, ja. De bloem is nog verbonden met het leven en op het ogenblik dat die bloem dus nog niet haar taak heeft vervuld (door haar bloei en bestuiving) zal er inderdaad een zeker leed bestaan over het verdwijnen van die bloem. Dat blijkt bij de meeste planten, doordat ze dan zo snel mogelijk een vervangende bloem naar boven brengen. Maar een appel eten. Die appel is van de boom af. Die appel is op dat ogenblik geen leven in zichzelf; het is een kiemmogelijkheid maar geen leven. Zo kan over het algemeen worden gesteld, dat de rijpe vrucht (dus welke niet aan de plant of aan de boom is) deze reactie niet vertoont.

Het ging hier over tomaten, die tegen rijpheid aan waren maar nog niet volledig rijp. Op dat ogenblik nl. is het opnemen als voedsel weer aangenaam; daardoor wordt het zaad beter verspreid. En dat terugwijken voor de scherpe spijker was eenvoudig het ontvangen van een gevoelsprikkel (de punt rustte erop), waardoor dit op dat ogenblik als ongunstig werd ervaren. Er zou geen sprake zijn van een afgeronde rijping, waardoor voortplantingsmogelijkheid zou ontstaan en diensengevolge week de tomaat terug.

Nu kan ik begrijpen dat u zegt: "Ja, alles wat anderen smart kost, is voor ons onaanvaardbaar." Mag ik u er dan op wijzen, dat het u onmogelijk is anders te leven dan ten koste van andere levende wezens? Er bestaat voor u geen andere mogelijkheid. Zolang u niet bewust meer leed veroorzaakt dan noodzakelijk is of aanleiding bent tot het veroorzaken van meer dan noodzakelijk leed, mag dan ook worden gesteld dat u rustig alle voedsel moogt gebruiken. Maar ja, natuurlijk, wanneer u blank kalfsvlees wilt hebben en de mestmethode is buitengewoon wreed (de kistkalveren), dan is het - indien u hiervan weet - wel heel erg kwalijk te nemen dat u juist naar dat vlees zult vragen, dat u juist dat vlees wilt eten. Want dat is onnodige wreedheid. Maar wanneer u honger hebt en u eet - of dat nu vlees is of een plant - dat maakt helemaal niets uit. Het is noodzakelijk voor eigen instandhouding. De levenswetten hebben hierin voorzien. Het is een natuurwet. Anders

zouden er geen carnivoren zijn in de natuur.

x Wat is de beste weg om achter het masker van mensen en gebeurtenissen te kijken en zodoende de werkelijkheid in dezen te realiseren? Of is er voor ons aardse mensen niet zo'n mogelijkheid?

- Een absolute mogelijkheid bestaat er voor praktisch niemand. Om nl. alle werkingen geheel te kunnen overzien moet je een groter begripsvermogen hebben dan de doorsnee-mens bezit en daarbij een grotere mogelijkheid tot het vergaren van kennis dan de doorsnee-mens ten dienste staat. Maar er zijn toch nog wel enkele methoden, waardoor je achter de maskers van mensen en vooral van gebeurtenissen kunt kijken. En nu zijn er een paar vragen, die op zichzelf heel hatelijk klinken, maar die u daarbij toch kunnen helpen:

1. Wie heeft daar belang bij?
2. Welke begeerte kan hiertoe voeren?
3. Wie heeft hiervan schade; wie heeft hiervan nut?

Door deze vragen te stellen zul je nl. een reeks van beweegredenen kunnen ontmaskeren, die oorspronkelijk verborgen waren. Het antwoord op deze vragen zal nl. - hetzij bewust of ondbewust - in elke daad mede bevat zijn; het hoort erbij. Je ziet dan, ongeacht het feit of de persoon of de personen in kwestie zich daarvan al of niet bewust zijn, meer van de werkelijke drijfveer, de werkelijke achtergronden. Hoe meer je van de werkelijke achtergrond ziet, hoe juister je beoordeling kan zijn. Houd er daarbij rekening mee, dat bij elke poging om achter het masker van een medemens te kijken u daar in de eerste plaats alles zult erkennen wat ge zelf kent. Er kunnen dus onbekende of voor u onbekende of onvoorstelbare waarden zijn in mensen. U zoekt eerst zoveel mogelijk naar een verklaring in overeenstemming met uw eigen wezen. Heeft u deze gevonden en blijven er dan nog bepaalde punten over, dan neemt u daarvoor een andere motivering, eventueel zelfs de gegeven motivering van de persoon zelf aan. Het zal u dan blijken, dat u heel dicht bij de werkelijkheid komt. Men kan zich op deze wijze dus - wanneer het de moeite waard is - zeer veel van de werkelijke toestanden en verhoudingen realiseren.

x Dat ligt dan toch aan de persoon in kwestie. De één kan dat toch veel beter dan de ander?

- Inderdaad. Vandaar de beperking erbij; volgens je eigen begripsvermogen, je eigen combinatievermogen. Het deel van de wereld, dat je kunt bevatten en overzien, bepaalt dus het deel van de wereld, dat je kunt ontmaskeren. Maar wanneer je ergens een kern van waarheid en begrip hebt gevonden, zul je ontdekken dat die zich zeer snel uitbreidt. De grondmotiveringen welke wij over de gehele wereld vinden zijn nl. ongeveer gelijk en in verhouding tot wat men pleegt te zeggen zelfs betrekkelijk primitief. Hierdoor kan de meest primitieve mens, als hij dit eenmaal in een beperkt gebied heeft ervaren, over het algemeen - zij het dan ook ruw - toch een juister begrip over de wereld en het gebeuren daarin verkrijgen. Is dit voldoende duidelijk?

x Het is toch een kwestie van zelfkennis en daardoor mensenkennis?

- O ja, dat is erg moeilijk. Een vriend van mij zou zeggen: "Wat men nageen zelfkennis noemt, is een aangename zelfmisleiding, waardoor men zichzelf zegt te kennen en zichzelf daarbij beter voor kan stellen dan de meesten zijn." Dat is van een van onze vrienden, niet van mijzelf. Maar u zult begrijpen dat die zelfkennis altijd beperkt is. Naar de kennis van het "ik" moet je langzaam toegeroeien. Maar omdat het "ik" zoveel geestelijke factoren bevat, kun je het "ik" ook pas werkelijk kennen, wanneer je ook al die geestelijke factoren hebt leren kennen. Maar de grondslagen van je eigen stoffelijk handelen kun je over het algemeen wel eerlijk erkennen. Dat wil zeggen: een deel van eigen masker ken je. Of je dit masker nu draagt of niet draagt, het zal je toch

nogelijk zijn aan de hand van de - raads_genoemde - grondregels achter het masker van anderen te kijken. Alleen zul je dan waarschijnlijk met schrik je bewust worden, dat menigeen ook achter jouw masker heeft gekeken, zonder dat je het wist. Dat is dan wel eens pijnlijk.

x Wat is de verklaring van de huidige overbevolking op aarde, gezien het feit dat wij uit enkele mensen zijn ontstaan?

- Wel, de voortplanting van de stoffelijke voertuigen is eenvoudig te verklaren. Naarmate de mens een grotere suprematie over zijn omgeving weet af te dwingen en grotere kennis weet te verkrijgen omtrent zijn eigen lichaam en al wat met het welzijn daarvan samenhangt, zal hij in staat zijn meer van zijn nakomelingschap in het leven te houden, zodat wij een steeds klimmende reeks krijgen, waarbij de mensheid zich steeds weer sterker vermenigvuldigt. Wat de bezieling betreft, moet er rekening mee worden gehouden, dat de mens in de eerste plaats door zijn verstoring van evenwicht de hoeveelheid ervaring voor dieren, die ook bezielde zijn, heeft vergroot en daarmee dus de behoefte aan hoger gelegen incarnaties eveneens aanmerkelijk heeft gestimuleerd. In de tweede plaats moet worden gerealiseerd, dat de huidige overbevolking niet een blijvende of in de toekomst voortgaande toestand is, maar dat dit een van de gebruikelijke bevolkingspieken is, zoals die plegen op te treden bij belangrijke wisselingen van tijden. Omdat praktisch gelijktijdig oude en nieuwe principes op aarde incarneren en een voertuig zoeken. Principes, hier gezien dus als geesten die bepaalde stellingen huldigen en gebruik willen maken van de strijdervaringen, welke die periode biedt. De overbevolking van de wereld gaat nog een jaar of 30 voort en dan neemt ze vanzelf weer af.

x Blijft de hoeveelheid levende wezens altijd dezelfde?

- Neen. De hoeveelheid levende wezens op het totaal blijft niet altijd dezelfde. Je zou kunnen zeggen: zij wisselt voortdurend. Maar wel is het totaal van geesten of zielen (laat ik zeggen: zielen, de kern van het wezen dus), het aantal zielen dat bestaat in het heelal voortdurend gelijk. Daarnaast kan er dus een periode zijn, waarin een zeer intens leven bestaat in bepaalde geestelijke sferen, terwijl gelijktijdig een ontwikkeling, een opbouw plaatsvindt in een stoffelijke sfeer. Is die opbouw voltooid, dan zal daardoor in de geestelijke sfeer een minder sterke bevolking komen; deze trekt dan in haar geheel naar de stof. De wisseling met de stof wordt dan steeds intenser. De reeks van incarnaties neemt aanmerkelijk toe. Dan is op een gegeven ogenblik deze specialisatie afgelopen, de periode van ervaring is voorbij en er vindt over het algemeen - als het voertuig nog de moeite waard is - door allerlei genetische veranderingen een reeks mutaties plaats, waardoor het voertuig weer nieuwe mogelijkheden biedt, terwijl het aantal daarvan sterk afneemt. In die periode zal dus in de dicht bij de stof gelegen sferen het aantal entiteiten weer aanmerkelijk toenemen. Hierbij moet nog rekening worden gehouden met het feit, dat er in het heelal verscheidene soorten van leven bestaan en dat deze op zeer verschillende trappen van bewustzijn staan, zodat ook daardoor het teniet gaan van een wereld, welke een maximum aan beschaving heeft bereikt, b.v. ten gevolge kan hebben dat de minder bewusten van een dergelijke wereld op de meest op hun wereld gelijkende structuur terugvallen en daar opnieuw zullen incarneren; wat ook een tijdelijke toename kan betekenen.

x U zegt dat tussen de mens en zijn instrumenten een beïnvloeding kan plaats hebben, die in staat is het instrument al dan niet beter tot zijn recht te doen komen. Ik heb een viool, die de kwaliteiten mist van b.v. een Stradivarius, hetgeen veroorzaakt wordt door materiaal-tekortkomingen, minder kundige bouw enz. Bedoelt u nu dat deze viool door mij zo zou kunnen worden beïnvloed, dat zij de kwaliteit van

een meesterviool krijgt of bedoelt u, dat zij deze kwaliteit voor mijn subjectief gevoel zou krijgen? Ik weet wel, dat zij soms een veel betere toon heeft dan andere keren. Niet alleen omdat men dan beter is ingespeeld, maar omdat men "begeisterd" is; doch dat kan op iedere viool gebeuren.

- Inderdaad. Dus als we hier het voorbeeld nemen van een viool, kunnen we zeggen dat er een stoffelijke beperking van mogelijkheden bestaat. Vergelijkend met een Stradivarius - die overigens ook niet alle even goed zijn; de meester uit Cremona heeft ook grote en kleine meesterstukken geschapen - zal deze viool waarschijnlijk nooit dezelfde rijkheid en volheid kunnen reproduceren. Dat ben ik volledig met u eens. Maar bespeelt men die met de Begeisterung, waarvan u spreekt en met dat meesterschap, dan zal deze viool een zodanige uitdrukking zijn van hetgeen u zelf muzikaal beleeft, dat zij een geschoold, ja, zelfs meesterlijk maar niet "begeisterd" (dus niet beleefd) bespelen van een Stradivarius verre kan overtreffen. Daar schuilt het nu juist in. Het is niet zo, dat wij het voorwerp zelf nieuwe kwaliteiten verlenen; maar het is zó dat wij het maximum dat deze kwaliteiten dus hebben a.h.w. stimuleren.

Als u langs een tafel loop - om het voorbeeld van zo even aan te halen - moet u heus niet denken dat een ronde tafel hoeken zal krijgen om u te stoten. Dat gebeurt niet. Maar die tafel zal in haar rondheid toch een aanleiding worden voor een harde en onaangename beroering.

Wanneer wij willen gaan tot het absolute meesterschap, dat weinigen kunnen bereiken op aarde, zou het zelfs mogelijk zijn - maar dit is iets dat zó zelden voorkomt, dat wij het niet moeten rekenen onder de werkelijkheid, het is een uitzonderingsgeval - dat de geestelijke uitstraling van een mens een onmiddellijke hergroepering van de stoffelijke samenstelling tot stand brengt. En als wij iemand hebben met deze kwaliteit plus de Begeisterung waarover u spreekt, dan zal hij niet alleen een gewone viool bespelen maar in het bespelen de structuur zo veranderen, dat zij als een Stradivarius is geworden. Maar dit is een uitzonderingsgeval. Dat komt dus heel zelden voor. Misschien eens in de 5 à 600 jaar. Heb ik daarmee de zaak voldoende duidelijk uiteengezet?

x Wat is de oorzaak dat z.g. dode voorwerpen reageren op de gesteldheid der mensen?

- Ik zal proberen het u technisch te verklaren zonder ingewikkeld te worden, maar er zit nogal wat aan vast. Kijk eens, de mens put een zekere energie uit de potentialen, die in de lucht bestaan t.o.v. de aarde. Hij ondergaat verder de invloed van stralingen, die de aarde treffen en die van de aarde uitgaan en zet ook deze in zichzelf om tot energie of een afwijking van energie. Daarnaast ontvangt hij ook de straling van het aard-magnetischveld en kan deze in zichzelf afbuigen, daaraan energie onttrekken of er energie aan verliezen. Laat u aan de hand van deze verklaring dus niet tot bijgelovigheden verleiden; die zijn er maar te over. Het is een feitelijke toestand. Deze krachten beroeren op dezelfde wijze - let wel op precies dezelfde wijze - alle voorwerpen in uw omgeving. Uw eigen instelling nu verandert de wijze, waarop die krachten in u werken en u weer verlaten. Het eenvoudigst is misschien te zeggen, dat een verandering van instelling iets is als het gooien van een steen in een vijver, waar men zelf aan de oppervlakte dobert en waar andere voorwerpen precies op datzelfde vlak dobberen. De golven die uit u ontstaan, heffen nu tijdelijk een ander voorwerp iets op of doen het iets dalen. Het gevolg is, dat - zij het dikwijls in verzwakte mate - hetgeen in u plaatsvond wordt weerspiegeld in de acties en reacties van op zichzelf dode voorwerpen door de verandering, die in de middenstof - in dit geval reeksen van velden en potentialen - ontstaat. Ik hoop dat het niet te in-

gewikkeld is. Laten we het dan maar heel eenvoudig zeggen: We nemen een vulpenhouder van eboniet en een stukje papier. Een ogenblik kleeft het eraan, dan is het weg. Papier heeft geen eigen actie. Maar het papier reageert op iets, wat in dat eboniet gebeurt. U kunt het met een kam ook doen.

Op dezelfde wijze verandert uw potentiëel, dus uw vermogen tot kracht en daarmee het potentiaal dat u t.o.v. anderen hebt. Daardoor trekt u a.h.w. een klein beetje aan of u stoot een klein beetje af. Hoe meer u aantrekt, hoe meer het naar u toekomt, hoe gemakkelijker dat is; hoe meer u dus in uw denken volledig in overeenstemming bent met die dingen. U zult dus niet alleen die dingen alleen naar u toehalen en als het ware tot een verlengstuk van uw persoonlijkheid kunnen maken (met een mes b.v. kun je dat doen), maar gelijktijdig zult u zelf gunstiger reageren. Begrijpt u nu, hoe die beïnvloeding plaatsvindt? Een soort aantrekking en afstoting. Denk er zo maar over. Het is nog niet volledig juist, maar het is een voorbeeld dat er dicht genoeg bij komt om u er althans een zeer eenvoudige voorstelling van te geven.

x Het is dus altijd een reactie op een actie?

- Ja, natuurlijk. Alleen met dit voorbehoud, dat de actie niet noodzakelijkerwijze uiterlijk, lichamelijk kan zijn, maar zich in het lichaam kan afspelen, mits daarbij hersenen en zenuwstelsel gemeerd zijn.

x Dus het wordt een mentale kwestie.

- Ja, van menselijk standpunt zeg: psychisch. Op psychische impulsen kunt u die voorwerpen ook aantrekken. Daarop volgt altijd de reactie. Probeert u het maar eens. Probeert u zich eens goed te herinneren, wanneer u buitengewoon opgewekt bent; kijkt u dan eens hoeveel u gelukt er met hoeveel u slaagt. En wanneer u dan eens in die vrolijke bui juist een paar bordjes breekt, vraag u dan zelf eens af, of u eigenlijk niet had willen gaan wandelen en dat het afwassen op dat ogenblik voor u eigenlijk maar een onnodige tijdverspilling leek. Zodat de reactie daarop ook weer in het breken tot uiting kwam. (Het is een compliment aan de vrouwen. Daarom breken zoveel mannen veel meer dan vrouwen, wanneer ze afwassen.) Onlust!

x Dus dat is een bewijs dat die z.g. "dode" vorm leeft?

- Neen. Onder leven verstaan wij een vermogen tot volledige persoonlijke uiting. En die hebben vele van de z.g. dode voorwerpen niet of niet in voldoende mate. Het is slechts een bewijs, dat levende kracht een invloed kan uitoefenen op z.g. dode voorwerpen, waardoor zij tijdelijk een deel van hun persoonlijkheid aan de uitstraling van de ander kunnen ontlenen.

x Het feit dat de z.g. dode voorwerpen op ons reageren is erg moeilijk te realiseren. Hoe moeten wij dat anders aanvaarden dan op gezag?

- Probeer u eens precies te realiseren, als u zo'n dag hebt, dat alles tegenloopt; vraag u dan eens af, hoe uw innerlijke gesteldheid was. En dan niet zeggen: "Ja, ik begon toch met goede moed." Daar gaat het niet om. Vraag u eens af, of u eigenlijk niet iets heel anders wilde doen, dan u op dat ogenblik moest doen; of er niet een onbewust verzet was tegen deze dingen. Vraag u dan verder af wat haast onbegrijpelijk is.

Een kind ziet dat heel anders. Als u dan een aardig voorbeeld wilt hebben van de wijze, waarop een kind reageert. Het kind zegt niet: "Ik heb mij aan de stoel gestoten," maar "Die stoute stoel heeft mij gestoten." Dat is voor de volwassen mensen een omkering, maar voor het kind is dat reëel. Want het kind zegt: "Ik moet daarlangs en als die stoel mij raakt, dan is dat niet mijn wil." Dus moet die stoel dat willen. Maar als u dit dus zelf regelmatig nagaat en een vergelijking maakt van uw stemming en de gebeurtenissen, die in die stemming met

dode voorwerpen plaatsvinden, dan zult u heel gauw, anders dan op gezag, dus uit ervaring kunnen constateren dat uw eigen psychische gesteldheid een grote invloed heeft op die dode voorwerpen; althans op de wijze waarop die dode voorwerpen voor u betekenis hebben. Wilt u dan zeggen: "Ja, ik zie dat als een psychische of een psychologische kwestie!" ja, dat moet u dan zelf weten. Het is ook niet zo belangrijk. Als u zich maar realiseert, dat er een wisselwerking tussen u en de dode voorwerpen bestaat.

x Een geest komt dus naar de aarde en kiest zich een voertuig. Nu zit ik met de volgende vraag: Ik zie b.v. in mijn gedachten een soldaat sneuvelen op het slagveld, een verschrikkelijke dood op zijn 20e jaar; of ik zie een kind op zijn 4e jaar worden overreden en gedood. Weet zo'n geest van tevoren dat het leven op deze wijze wordt afgebroken en zo snel?

- Dat is afhankelijk van het bewustzijn van die geest. Een geest, die werkelijk bewust is, kan dat voorzien. Maar wanneer je eenmaal een voldoende bewustzijn hebt, dan is - wat u noemt zo'n verschrikkelijke dood of zo'n kort afgebroken leven - voor die geest van weinig belang. Zij vraagt zich nl. niet meer af: hoe mooi is mijn voertuig, maar hoe doelmatig kan ik de taak, die ik mij heb gesteld, ermede in zo kort mogelijk tijd verrichten? Dan blijkt heel dikwijls dat het leven van enkele maanden of een enkel jaar voor een geest al meer dan voldoende is en veel belangrijker dan het bereiken van de 100-jarige leeftijd. Stoffelijk wordt dat natuurlijk niet ingezien.

U vergeet verder, dat dood voor de geest geen dood is. Zodat de verschrikkelijke dood op het slagveld voor de geest alleen maar een ervaring is, die op zichzelf misschien wat pijnlijk zal zijn, maar die toch ook weer vele kostbare of goede gegevens kan opleveren. U bekijkt het uit een stoffelijk standpunt.

x Ja, ik sprak uit het standpunt van de mens.

- Maar als u gaat spreken over de geest die kiest, dan moet u in dit geval uit het standpunt van de geest spreken. Want dan heeft de stof daarop verder geen invloed.

x Zou u iets kunnen zeggen van de invloed van de geest op het voertuig?

- Ik kan proberen het kort te omschrijven.

In de eerste plaats: de invloed van de geest op het voertuig komt vaak sterk tot uiting in het al of niet volledig ontwikkelen van genetisch aanwezige eigenschappen, zonder dat daartoe bepaalde genetische prikkels ontstaan. Dus - om het heel eenvoudig te zeggen: de geest kan in het voertuig, als zij bewust genoeg is, zekere veranderingen aanbrengen, waarbij echter het erfelijk grondpatroon blijft gehandhaafd.

In de tweede plaats kan de geest via de emotie en via het onderbewustzijn dikwijls invloed uitoefenen op de stof. Het is haar mogelijk langs deze wegen onder meer de endogene afscheidingen te beïnvloeden, waardoor veranderingen in gedrag, gedragsmogelijkheden en lichamelijke capaciteiten kunnen ontstaan. Ook hier heeft ze dus invloed. Ten laatste is het haar mogelijk door te spelen met de bekende grondwaarden van het hele stoffelijke leven - nl. stimulans van begeerte en stimulans van angst, ongeacht het al of niet redel begeerte of vreeswekkende - iemand te stimuleren tot bepaalde daden of daarvan terug te houden. Zij doet dit dus over het algemeen hoofdzakelijk om voor haar belangrijke proeven door te voeren. In het algemeen kan worden gezegd, dat de invloed van de geest zich beperkt tot het onderbewustzijn; dat slechts weinigen daarvan een bewuste ervaring hebben, welke dan soms ook nog wordt toegeschreven aan andere entiteiten; en dat slechts zeer weinig mensen in staat zijn hun eigen gees-

telijk leven te overzien. Bestaat dit laatste, dan kan de geest de stof volledig beheersen. Is de geest bewust genoeg, dan is zij zelfs in staat de stof om te vormen, bepaalde lichamelijke processen te wijzigen en zelfs een verval van dat lichaam (een veroudering dus) volkomen te remmen of zeer sterk tegen te gaan. Dat is een mogelijkheid, die voor een enkeling bestaat. Maar ik zou zeggen, vrienden, daar behoeft u zich niet zo druk over te maken. Ik wil u echter wel een kleine raad geven:

Degenen, die prijs stellen op een prettig uiterlijk, een schoon uiterlijk, moeten zich eens aanwennen om zoveel mogelijk prettige en vriendelijke gedachten te denken. Het eigenaardige is, dat je uiterlijk en je gezondheid, ja, zelfs de structuur van je huid, de groei, de glans en de dofheid van je haar e.d. hierdoor sterk kunnen worden beïnvloed. Als je nu eenmaal lelijk bent geboren, kun je jezelf op deze manier zeker niet helemaal mooi maken volgens de geldende standaard. Maar je kunt wel zover komen, dat hetgeen er nog aan aantrekkelijks en schoons in je is, zo sterk domineert dat men het andere eenvoudig vergeet.

x Wat betreft de vriendelijke gedachten: als je daarvoor niet in de stemming bent, is het een soort geforceerdheid. Is dat mogelijk?

- Een soort geforceerdheid. Me dunkt, u kunt altijd, ook wanneer u niet in de stemming bent om juichend en jubelend door de stad heen te dansen - als u er al de moed toe zou hebben - toch weer proberen uzelf elke keer weer de zonnige kant van de zaak voor te houden; te kijken naar het beste wat je hebt. En al datgene wat somber is zoveel mogelijk een beetje met rust te laten. Dan verandert je stemming vanzelf. Het eigenaardige is, als je begint aan de doorsnee-mens op te sommen wat eraan mankeert, dan ziet hij zich (symbolisch gesproken) als een heel klein hoopje ongeluk ergens in het diepst van de hel. Als je hem vertelt wat hij allemaal voor goede eigenschappen heeft, dan ziet hij zichzelf al naast God op de troon zitten. In feite zweeft hij tussen beide. Maak dus gebruik van de eigenschappen, die u heeft; som voor uzelf het goede van het leven regelmatig op; dan kunt u uw stemming nog voor een heel groot gedeelte beïnvloeden, zonder haar te forceren. U behoeft niet iets goed te noemen wat niet goed is. Maar wanneer er iets goed is naast veel wat niet goed is, kijk dan éérst naar het goede, dan naar de rest. Eenvoudig genoeg zou ik zeggen. Een schoonheidsrecept waar geen enkele schoonheidssalon tegenop kan wat betreft goedkope en ook houdbaarheid.

x Dat is oneerlijke concurrentie.

- Toch niet. Want het schoonheidsinstituut verkoopt de illusie. Wat ik u gratis geef, is waarheid.

"Vrienden, hebben wij nu nog meer te bespreken? Nu, dan ben ik u erg dankbaar voor de vragen.

Denk niet, dat u na deze avond uzelf gemakkelijk en onmiddellijk kunt gaan veranderen. Dan zou u weer de beschouwing van de werkelijkheid uit het oog verliezen; u zou zich illusies maken. Maar begrijp, dat u langzaam aan uzelf kunt veranderen. En als u zich dat dan vandaag hebt voorgenomen (ik heb er een paar opgemerkt), laat het niet te snel rusten. Gun uzelf de tijd; doe het op uw gemak aan, dan zult ge zoveel te zekerder het begeerde resultaat bereiken en ongetwijfeld tevens een grote geestelijke rijpheid. En zelfs als ik u alleen maar iets meer van de werkelijkheid heb leren zien op deze avond, vrienden, dan is mijn moeite ruimschoots beloond. En naar ik meen ook de uwe.

:--:~: